

10.9.2002

830/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijä Ulla-Maija Lindström

VEROVELVOLLISELLE ON HÄNEN PYYNNÖSTÄÄN ILMOITETTAVA KAIKKIEN NIIDEN VIRKAMIESTEN NIMET, JOTKA OVAT OSALLISTUNEET HÄNTÄ KOSKEVIEN PÄÄTÖSTEN TAI TOIMENPITEIDEN TEKOON

1

KANTELU

Kantelija arvostelee 21.3.2002 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassanne kantelukirjoituksessa A:n verotoimiston menettelyä hänen vuodelta 2000 toimitetun verotuksensa yhteydessä. Kantelija kertoo, että verotoimisto on häntä kuulematta määrännyt Pohjoismaisen verosopimuksen vastaisesti hänelle kaksinkertaisen veron maksuun. Hänelle ei myöskään pyynnöstään huolimatta ole suostuttu ilmoittamaan hänen asiaansa käsitelleiden henkilöiden nimiä. Oikaisuvaatimusta ei kantelijan mielestä ole käsitelty kohtuullisessa ajassa. Kantelija pyytää oikeusasiamiestä tutkimaan, ovatko asianomaiset virkamiehet toimineet hänen asiassaan lakien ja hyvän hallinnon periaatteen mukaisesti.

2

SELVITYS

Kirjoituksen johdosta on hankittu A:n verotoimiston selvitys. Asian esittelijä on myös ollut puhelimitse yhteydessä verotoimistoon.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumatietoja

Vuonna 1996 tehdyssä uudessa Pohjoismaiden välisessä verosopimuksessa (SopS 26/1997) Suomen rajakunnassa asuvan rajankävijän saaman palkkatulon verotusta koskevia määräyksiä on muutettu siten, että palkkatuloa verotetaan vain Suomessa riippumatta siitä, onko se saatu Ruotsin tai Norjan rajakunnassa tapahtuneesta yksityisestä tai julkisesta palveluksesta. Määräyksiä sovelletaan verovuodesta 1998 alkaen.

A:n verotoimiston selvityksen mukaan kantelijan ja veroviranomaisten välillä on ollut verovuodesta 1998 lähtien suuri näkemusero kantelijan oikeasta verotuskunnasta. Korkein hallinto-oikeus on 12.4.2002 antamallaan päätöksellä hylännyt kantelijan verovuoden 1998 verotusta koskevan valituslupahakemuksen, jossa oli pyydetty lupaa saada valittaa B:n hallinto-oikeuden 21.8.2001 antamasta päätöksestä. Näin hallinto-oikeuden päätös, jossa kantelijan kotikunnaksi on katsottu A:n kunta, on saanut lainvoiman.

Verotoimiston selvityksen mukaan kantelija oli jättänyt verovuoden 2000 veroilmoituksen C:n kuntaan, jota hän itse oli pitänyt kotikuntanaan. C:n verotoimisto oli 2.3.2001 lähettänyt veroilmoituksen A:n verotoimistoon verotuksen siellä toimittamista varten. A:n verotoimiston verojohtaja toimitti kantelijan verotuksen hallinto-oikeuden 21.8.2001 antaman päätöksen ja verovuosien 1998 ja 1999 verotusten toimittamisen yhteydessä saatujen tosiseikkojen perusteella. Kantelijan verotuspaikaksi verovuonna 2000 katsottiin A:n kunta.

3.2

Kuuleminen

Verotoimiston selvityksen mukaan, koska kantelijan verovuodelta 2000 antamaa ilmoitusta käsitelivät useat ihmiset sekä C:n että A:n verotoimistoissa, kantelijan kuuleminen ennen verotuspäätöksen tekemistä oli unohtunut.

Verotusmenettelystä annetun lain 26 §:n 3 momentin mukaan, jos verotusta toimitettaessa poikeaan olennaisesti verovelvollisen veroilmoituksesta, verovelvolliselle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Oikeuskirjallisuudessa (Matti Myrsky - Esko Linnakangas: "Verotusmenettely ja muutoksenhaku" ss. 54) on todettu, että kuulemisvelvollisuus olennaisen poikkeamisen tapauksessa on ehdoton.

Verotoimiston selvityksen mukaan kantelija on saatuaan vuoden 2000 verolipun ollut yhteydessä verotoimistoon. Kantelijalle on tässä yhteydessä selvitetty verotuksen perusteet ja häntä on ohjattu tekemään oikaisuvaatimus verotuksen oikaisulautakunnalle. Yhteydenottojen perusteella verojohtaja on myös tehnyt päätöksen säännönmukaisessa verotuksessa vuodelta 2000 maksuunpantujen verojen ulosoton kiellosta.

Kantelijan oikaisuvaatimus verotuksen oikaisulautakunnalle on tullut vireille 7.2.2002. Se on lähetetty verotuksen oikaisulautakunnalle 23.4.2002, kun verotoimisto on saanut tiedon korkeimman hallinto-oikeuden kantelijan valituslupahakemukseen 12.4.2002 antamasta päätöksestä. Oikaisuvaatimuksen johdosta verotuksen oikaisulautakunta on 7.5.2002 tekemällään päätöksellä kumonnut toimitetun verotuksen ja asia on palautettu verotoimistoon uudelleen käsiteltäväksi. Verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen perustelujen mukaan kantelijan verotuskunnaksi on hänen antamastaan veroilmoituksesta poiketen katsottu A:n kunta kuulematta asiassa ensin kantelijaa. Asianosaisella on kuitenkin oikeus tuulla kuulluksi ennen kuin veroilmoituksesta olennaisesti poikeaan, sikäli kuin veroilmoituksesta poikkeaminen kuulemismenettelyn jälkeen katsotaan aiheelliseksi. Verotoimiston kuulemiskirje kantelijalle on lähetetty 15.5.2002. Verotus on toimitettu kantelijan 4.6.2002 antaman vastauksen jälkeen 13.6.2002.

Edellä lausutun perusteella ja kun kuulemissa todettu virhe on korjattu katson, että asia ei tältä osin edellytä enempää oikeusasiamiehen toimenpiteitä, kuin että kiinnitän verotoimiston huomiota kuulemisvelvollisuudesta huolehtimiseen.

3.3

Oikaisuvaatimuksen käsittelyaika

Kantelijan oikaisuvaatimuksen käsittelyyn on verotoimistosta puhelimitse saadun tiedon mukaan vaikuttanut korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä ollut samaa asiaa koskeva kantelijan valituslupa-asian. Kun tieto korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä on saatu, kantelijan oikaisuvaatimus on lähetetty verotuksen oikaisulautakunnalle. Oikaisuvaatimuksen käsittelyä ei siten ole aiheetta viivytetty.

3.4

Verovirkamiesten nimien ilmoittaminen

Kantelija kertoo, että hänelle ei pyynnöstä huolimatta ole suostuttu ilmoittamaan hänen asiaansa käsitelleiden verotoimiston virkamiesten nimiä. Verotoimiston selvityksen mukaan verojohtaja on ilmoittanut kantelijalle, että hän on ollut verotuspaikkaa koskevan aineellisoikeudellisen ratkaisun tekijä. Tallennustyön on suorittanut toinen virkamies.

Suomen perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan hyvän hallinnon takeet turvataan laissa. Hyvän hallinnon avoimuuden periaate edellyttää, että verovelvolliselle ilmoitetaan pyydettyä kaikkien niiden virkamiesten nimet, jotka ovat osallistuneet verovelvollista koskevien päätösten tai toimenpiteiden tekemiseen.

Viime kädessä velvollisuus virkamiesten nimien ilmoittamiseen voidaan johtaa perustuslain 118 §:stä. Sen 1 momentin mukaan virkamies vastaa virkatoimensa lainmukaisuudesta. Pykälän 3 momentin mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä tai virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Jotta tämä perustuslaissa taattu oikeus olisi toteutettavissa, jokaisella on oikeus saada tietää niiden virkamiesten nimet, jotka päätöksentekijöinä, valmistelijoina tai muilla perusteilla voivat olla vastuussa häntä koskevasta ratkaisusta tai toimenpiteestä.

Saadun selvityksen valossa verojohtaja katsoo olevansa yksin vastuussa kantelijan verotuspaikkaa koskevan ratkaisun tekemisestä. Toisaalta kuulemisessa tapahtuneen virheen on selitetty aiheutuneen muun muassa sen vuoksi, että asiaa käsitelivät useat ihmiset. En kuitenkaan ole katsonut aiheelliseksi ryhtyä enempää selvittämään, oliko verotusta koskevaan päätöksentekoon tai sen virkavastuulliseen valmisteluun osallistunut muitakin henkilöitä. Sen sijaan saatan verotoimiston tietoon edellä mainitun käsitykseni.

4

YHTEENVETO

Saatan edellä mainitut verovelvollisen kuulemista ja verovirkamiesten nimien ilmoittamista koskevat käsitykseni verotoimiston tietoon. Asia ei anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin.